

Gönderilme Tarihi: 3 Nisan 2023; Revize Edilmiş Hali: 3 Mayıs 2023; Kabul Tarihi: 3 Mayıs 2023

COVID-19 SÜRECİNDE ONLINE EĞİTİMİN ÖĞRENCİLERİN ÖZ YETERLİLİK VE PERFORMANSINA ETKİSİ

Yunus ZENGİN¹

Şengül DURAN²

ÖZ

Tüm dünyada birçok açıdan küresel bir kriz yaratan COVID-19 sürecinin ülkelerin ulusal eğitim sistemlerini de önemli ölçüde etkilediği ifade edilmektedir. Yaşanılan bu süreçte eğitim alanında çevrimiçi uygulamaların zorunlu hale geldiği ve bu önemli değişimin eğitim sürecini birçok açıdan etkilediği ileri sürülmektedir. Bu çalışma, Covid-19 pandemisi sürecinde eğitimde radikal bir değişimi işaret eden online (uzaktan) eğitimin öğrencilerin öz yeterlilik ve performansları üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca insanların gelişim sürecinde eğitim ve araştırmalar ile önemli bir yere sahip olan üniversitelerin bu süreçteki alt yapı ve ihtiyaçları karşılamaya yönelik kapasite durumları ile ilgili de fikir ortaya konulmaya çalışılacaktır. Bu düşünce doğrultusunda belirlenen amaca ulaşmak için kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak Kafkas Üniversitesi'ne bağlı bir meslek yüksekokulunda eğitim görmekte olan öğrencilerden anket tekniği ile veriler elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS 25.0 ve AMOS 23.0 istatistiksel analiz yazılım programları kullanılarak analiz edilmiştir. Analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre, online eğitim uygulamalarının öğrencilerin özyeterlilik ve performansları üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Online Eğitim, Performans, Öz yeterlilik, COVID-19

Jel Kodları: I18-I1-I21-P17-P17

THE EFFECT OF ONLINE EDUCATION ON STUDENTS' SELF-EFFICACY AND PERFORMANCE IN THE COVID-19 PROCESS

ABSTRACT

It is stated that the COVID-19 process, which has created a global crisis in many respects worldwide, has also affected the national education systems of the countries significantly. It is argued that in this process, online applications in the field of education have become mandatory, and this important change has affected the education process in many ways. This study aims to examine the effect of online (distance) education, which marks a radical change in education during the Covid-19 pandemic, on students' self-efficacy and performance. In addition, it will be tried to put forward an idea about the infrastructure and capacity of universities, which have an essential place in the development process of people with education and research, in this process. In order to achieve the purpose determined in line with this idea, data were obtained by survey technique from students studying at a vocational school affiliated with Kafkas University using the convenience sampling method. The data were analyzed using SPSS 25.0 and AMOS 23.0 statistical analysis software programs. According to the findings obtained from the analysis, it has been determined that online education applications have a positive and significant effect on students' self-efficacy and performance.

Keywords: Online Education, Performance, Self-Efficacy, COVID-19

¹Doç.Dr., Kafkas Üniversitesi, yunuszengin@kafkas.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8381-6918,

²Araş. Gör., Kafkas Üniversitesi, sengul.duran@kafkas.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2872-2350,

JEL Codes: I18-I1-I21-P17-P17

GİRİŞ

Tüm dünyayı etkileyen yeni tip koronavirüs pandemisi sosyal, iktisadi, sağlık, eğitim gibi birçok alanda değişimlerin yaşanmasına neden olmuş ve farklı sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Yaşanılan süreç içerisinde değişimlerden şüphesiz en çok etkilenen alanlardan biri eğitim-öğretim alanı olmuştur. Bu dönemde dünya çapında eğitim alanında çevrimiçi uygulamalar zorunlu hale gelmiş, bu sayede aynı ortamda bulunmayan öğretmenler ve öğrenciler arasında interaktif iletişimler devam ettirilmeye, işbirlikçi ve bireysel çalışmaların devamlılığı sağlanılmaya çalışılmıştır (Altıparmak vd., 2011).

Küresel çapta kriz yaratan ve ülkelerin sınırlarının kapanmasına neden olan pandemi diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de tüm öğrenim basamaklarındaki eğitim kurumları faaliyetlerinin online platformlara geçişini zorunlu hale getirmiştir. Birçok dünya ülkesinde ilk kez karşılaşılan bu durum karşısında yönetsel makamların ivedilikle çözüm arayışları içerisine girdikleri görülmekle birlikte bu konuda yeter düzeyde bir başarının elde edildiği konusu halen tartışılmaktadır. Özellikle gelişme eğilimi içerisinde olan ülkelerin yeterli alt yapıya (internet ağ sistemi, sunucular vs.) sahip olmamaları ve aynı zamanda hem eğitimcilerin hem de öğrencilerin bu sürece cevap verecek donanımlarının (bilgisayar, tablet, cep telefonu) yetersizliği, konuya yönelik uzman / nitelikli kişilerin sayıca azlığı bu aşamada etkili olan faktörler arasında sayılabilir. Her ne kadar bu tür olumsuzluklarla karşı karşıya kalınsa da ülkemizde özellikle bu sürece yönelik gerekli tedbirler alınmaya çalışılmış, MEB ile birlikte YÖK’e bağlı birçok üniversite sahip oldukları imkanlar sayesinde online eğitime geçmiş, diğer birimler ise asenkron yöntemler ile eğitimi sürdürmeye çalışmışlardır. Salgın ile birlikte yeni bir eğitim modeli ile karşı karşıya kalan eğitim kurumları bir yandan mevcut sorunları çözme eğiliminde bulunurken bir yandan da eğitim çıktılarındaki performans çıktıları ile ilgili sorunlar ile karşı karşıya kalmışlardır. Özellikle bu sürece maruz kalanların hayatlarını farklı şekillerde değiştiren pandemi ve sonrasında getirilen uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimin sağladığı etkileşimi sağlayamaması, beklenmedik anda çevrimiçi eğitime geçilmesi, alt yapı ve donanımsal eksiklikler gibi faktörlerin bu süreçte etkili olacağı düşünülmektedir. Ayrıca yaşanan salgın sonucu eğitimde online sürece geçişin, öğrencileri ve öğrencilerin öz yeterlilik algılarını da büyük ölçüde değiştirmeye başladığı ifade edilmektedir. Çalışmanın bundan sonraki bölümünde ilk olarak çalışmanın kavramsal çerçevesi ve sunulan araştırma modeli çerçevesinde geliştirilen hipotezler yer almaktadır. Çalışmanın ilerleyen bölümleri ise; araştırmanın yöntemi, bulgular ile devam etmekte ve çalışma sonuç ve değerlendirme bölümü ile son bulmaktadır.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Aralık 2019’da Çin’in Hubei Eyaleti, Wuhan şehrinde tüm dünyaya yayılan ve çok kısa bir süre içerisinde küresel ölçekte birçok alanda değişimin yaşanmasına neden olan yeni tip koronavirüsün (COVID-19), Türkiye’de ilk kez 11 Mart 2020’de ortaya çıktığı saptanmıştır (WHO, 2020a; T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020). Önceki koronavirüslerden farklı olarak SARS-CoV-2 olarak adlandırılan bu virüsle temasta bulunan kişilerde, tedavi edilemeyen zatürre benzeri belirtiler gözlenmektedir (Xu vd., 2020).

Hastalığı tetikleyen virüsün özellikle öksürme, hapsirme, konuşma esnasında ortaya çıkan damlacıklarla yayılım gösterdiği ve bu yayılımın aralarında iki metreden daha az mesafe bulunan bireyler arasında daha hızlı olduğu ileri sürülmektedir. Solunum yolu enfeksiyonlarına neden olan ve solunum damlacıkları biçiminde dağılabilen COVID-19, 11 Mart 2020 tarihinde ise Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından tüm insanlığı tehdit eden küresel salgın (pandemi) olarak kabul edilmiştir (WHO, 2020a; 2020b; Cucinotta ve Vanelli, 2020). COVID-19'un pandemi olarak kabul edilmesinden sonra geçen süreçte hala birçok açıdan tüm dünya insanlığını tehdit ettiği görülmektedir. WHO (2020b)'ye göre 21 Şubat 2023 itibariyle küresel vakaların kümülatif toplamı 757.264.511 olup, teyitli vakalarda dahil olmak üzere bu nedenle gerçekleşen 6.850.594 kaydedilmiştir. Bununla birlikte 21 Aralık 2021 tarihi itibariyle toplam 13.220.848.592 aşı dozu uygulanmış olmasına rağmen ortaya çıkan yeni varyantlar ve bu varyantların olası etkilerine karşı aşılarda koruyuculuğu tartışılmaktadır.

COVID-19 hastalık veya ölüm gibi sonuçların yanı sıra tüm dünyada sosyal, ekonomik açıdan önemli sonuçlar yaratmıştır (Akyol, 2020). Koronavirüsün global bir tedirginlik vakası yaşattığı, ülke iş kapasitelerini durma noktasına getirdiği dolayısıyla dünya ekonomilerini olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Nitekim UNCTAD'ın (2021) son yayınladığı rapora göre, 2020'de küresel doğrudan yabancı yatırım akışlarının, COVID-19 salgınından ciddi şekilde etkilendiği ifade edilmektedir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki yeni altyapı yatırım projelerinin ve sanayide sıfırdan yapılan yatırımların sert darbeler aldığını belirten rapor, bu olumsuz durumun 2020 yılı boyunca ve 2021'in ilk çeyreğine kadar sürdüğünü belirtmektedir. Tüm olumsuz durumlarla birlikte bu krizin yeni sanayi devriminden yararlanma yeteneğine bağlı olarak, bu on yılda uluslararası üretimin yapısal dönüşümü için bir katalizör ve artan sürdürülebilirlik için bir fırsat olabileceği de ileri sürülmektedir (UNCTAD, 2020a).

Tüm dünyayı etkileyen ve küresel salgın olarak ilan edilen COVID-19 birçok alanda olduğu gibi ulusal eğitim sistemlerini de olumsuz yönde etkilemiştir (Çakın ve Külekçi Akyavuz, 2020). Son 50 yılda, her düzeyde eğitim sağlanmasında dünya çapında büyük bir büyüme kaydedilmiştir. Buna rağmen salgın, bu genişletilmiş ulusal eğitim sistemlerinin şimdiye kadar karşılaştığı en büyük zorluk olarak değerlendirilmektedir. Birçok ülkede yüz yüze eğitimin durdurulduğu ve neredeyse bir gecede çevrimiçi eğitim ve öğretime geçildiği ifade edilmektedir (Daniel, 2020). Diğer yandan, dünya geneli eğitim alanında 185 ülkede yaklaşık 1 milyar öğrencinin eğitimlerine ara vermesine de neden olmuştur (TC. Milli Eğitim Bakanlığı, 2020; UNCTAD, 2020b). Bu süreçte öğrencilerin en az %91'inin yaşanan değişikliklerden etkilendiği ileri sürülmektedir (UNCTAD, 2020b). Eğitim alanında etkilenen ülkelerin başında ise ABD, Çin, İtalya, İspanya, Fransa, Kore, Türkiye ve Almanya gelmektedir.

Birçok ülkenin pandemi dolayısıyla sağlıkla ilgili tedbirler almalarının yanı sıra, eğitim süreçlerinde aksama yaşanmaması için teknolojik alt yapılarla desteklenen mevcut uzaktan eğitim imkânlarını kullanmaya veya yeni uzaktan eğitim uygulamalarını hayata geçirmeye çalıştıkları görülmektedir (Telli ve Altun, 2020; Can, 2020). Tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgını eğitim alanında çevrimiçi uygulamalarını zorunlu hale getirmiş ve bu uygulamalar eğitim için tek çare

haline gelmiştir (Çakın ve Külekçi Akyavuz, 2020; Telli ve Altun, 2020). Uzaktan eğitim uygulamaları ile aynı ortamda bulunmayan öğretmenler ve öğrenciler arasında interaktif iletişimler devam ettirilmekte, işbirlikçi ve bireysel çalışmaların devamlılığı sağlanabilmektedir (Altıparmak vd., 2011). Ayrıca kullanılan bazı programlar aracılığıyla derslerin kayıt altına alınarak tekrar izlenme fırsatı yaratması ve materyallere ulaşmada kolaylıklar sağlaması bu uygulamaların getirdiği avantajlar olarak değerlendirilmektedir (Akyol, 2020).

Dünya ülkelerinde özellikle eğitim ve eğitim sistemlerinin revizyonlarında önemli sorunlar meydana getiren salgının, sadece öğrenci ve öğretmenlere değil bu sistemin paydaşları olan yöneticilere de beklenmedik anlarda karşılaşılan krizler karşısında ne yapmaları gerektiğini gösteren bir rehber olduğu ileri sürülebilmektedir (Akyol, 2020). Bu süreçte diğer ülkelerde olduğu gibi krizin yaşandığı Türkiye’ de de tüm öğrenim basamaklarındaki eğitim kurumlarının örgün faaliyetlerine zorunlu ara verilerek (Ezginci, 2020), online eğitim uygulamalarına geçiş yapılmıştır. Salgın sonrası eğitim kurumlarının uzaktan eğitime geçme zorunluluğu ise performans çıktıları ile ilgili soruları gündeme taşımıştır.

Türkiye’ de yaşanan süreç içerisinde ilköğretim ve lise düzeyinde ders yayınları Millî Eğitim Bakanlığı tarafından altyapısı oluşturulan Fatih Projesi ve bunun bir dijital platformu niteliğini oluşturan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Özel okul statüsüne sahip okullar ise kendi altyapılarını kullanmaya başlayarak bu süreci yönetmeye çalışmışlardır. Ancak ülkedeki tüm öğrencilerin kullanımından doğabilecek sorunların ortaya çıkması olasılığına karşın ayrıca televizyonlar da bu amaçla kullanılmış ve bu yayınlar sosyal medya aracılığıyla da erişilebilir kılınmıştır. Bu süreçte benzer şekilde yükseköğretim düzeyindeki eğitimler ise YÖK tarafından alınan kararlarla çevrimiçi olarak uygulanmış, bu altyapıya sahip olmayan üniversiteler için ise destek faaliyetleri sunulmuştur (Telli ve Altun, 2020). Bu doğrultuda bazı üniversiteler eğitim faaliyetlerine kendi otomasyon sistemlerini kullanarak devam ederken, bazı üniversiteler ise Microsoft Teams, Zoom ve Blackboard gibi geliştirilen uygulamaları kullanarak faaliyetlerine devam etmişlerdir (Dikmen ve Bahçeci, 2020). Yaşanan süreçte geliştirilen uygulamalar ile tüm öğrenciler arasındaki eşitsizliklerin giderilmesi ve herkese eğitimin hakkının sağlanması amaçlanmıştır. Ancak Covid-19 salgını öncesinde uzaktan eğitim veren kurumların sayısı yıllar itibarıyla artmasına rağmen verilen eğitimden beklenen verimin ve etkinin elde edilemediği ileri sürülebilmektedir (Gülner, 2008). Diğer gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi Türkiye’ de eğitim alanında tam olarak eşitlik sağlanamamış, bazı bölgesel ve sınıfsal eşitsizliklerin devam ettiği görülmektedir (ERG, 2019). Bu olumsuzluklara rağmen Türkiye’ nin eğitimde pandemi sürecini batıdaki birçok ülkeye göre daha etkin yönetebildiği söylenebilmektedir (Telli ve Altun, 2020).

Öğrencilerin sadece seviyelerine ve öğrenim gördükleri derse değil, aynı zamanda programlarında geldikleri noktaya da bağlı olarak hayatlarını farklı şekillerde değiştiren pandemi (Daniel, 2020) ve sonrasında getirilen uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimin sağladığı etkileşimi sağlayamaması ve beklenmedik anda çevrimiçi eğitime geçilmesinin bazı sınırlılıkları doğuracağı da göz ardı edilmemelidir. Çevrimiçi öğrenme yöntem ve uygulamalarının farklı yönleri bünyesinde

barındıran bir süreç olması, bu sürecin paydaşları olan öğrencilerin farklı alanlarda öz yeterlilik algılarına sahip olmalarını gerekli kılmaktadır (Yıldız ve Seferoğlu, 2020).

İnsanların davranışları ve motivasyonları üzerinde önemli bir etkiye sahip olan öz yeterlilik (Bandura, 1977) kişilerin öğrenmelerini sağlamada ve davranışlarını geliştirmede kendi kapasitelerine olan inançlarını yansıtmaktadır. İnsanlar, eylemleriyle istenen etkileri yaratabileceklerine inanmadıkça, harekete geçmek veya zorluklar karşısında direnmek için motive olamamaktadırlar. Diğer bir deyişle, algılanan öz yeterlilik sonuç beklentileri aracılığıyla motivasyonda etkili bir rol oynamakta, aynı zamanda karar vermeyi de önemli ölçüde etkilemektedir. Nitekim verilen kararları uygulamak ve özellikle zorluklar karşısında ona bağlı kalmak, ağırlıklı olarak kişisel yeterlik inançlarına dayanan karar verme süreçleri teorisinin temel yönleridir (Bandura, 1999). Buna bağlı olarak bireylerin kendilerini yeterli hissettikleri olayları hayata geçirme ihtimallerinin yüksek, aksi durumda ise hayata geçirme ihtimallerinin düşük olduğu ileri sürülebilmektedir (Arseven, 2016).

İlgili yazın incelendiğinde, öz yeterliliğin çeşitli örgütsel süreçleri etkileyen bir değişken olarak değerlendirildiği ve genel öz yeterlilik, akademik özyeterlilik gibi birçok bağlam içerisinde ele alındığı ileri sürülebilmektedir (Basım vd., 2008). Bununla birlikte kavram performans, eğitim, iş tatmini gibi birçok süreci de etkilemekte ve şekillendirmektedir (Stajkovic ve Luthans, 1998; Baggerly ve Osborn, 2006; Gist vd., 1989; Pajares ve Cheong, 2003). Örgütsel alandaki kişinin öz yeterlilik algısı, ilk olarak bireysel performans olmak üzere, örgütsel süreci etkileyen önemli faktörlerden biridir. Öz yeterlilik, örgütsel süreçlerdeki etkisini, bireylerin harekete geçme ve geçmemelerini ve yaşanan zorlu güçlüklerle karşı mücadele isteklerini yönlendirme süreçlerinde kendisini göstermektedir (Basım vd., 2008). Kişilerin sahip oldukları öz yeterlilik, kendileri için doğru ve zorlu hedefler seçmelerini ve bunlara olan bağlılıkla bireysel performanslarının pozitif yönde etkilenmesini sağlamaktadır (Bandura, 2000). Bununla birlikte öz yeterlilik bireylerin iş performanslarını yüksek oranda açıklama gücüne sahip olabilmekte ve bu açıdan bakıldığında girişimcilik süreci içerisinde gösterilen yüksek yaratıcılık ve performansı açıklayan bir unsur olarak değerlendirilebilmektedir (Çetin, 2011). Bireylerin sahip oldukları pozitif bir öz yeterlilik algısının bireyi başarmak için motive ettiğini (Bandura, 1989) dolayısıyla öz yeterlilik kavramı ile performans kavramları doğrudan ilişkili olduğu ileri sürülebilmektedir. Öz yeterliliğin temelini oluşturan inanç, bireyin belli bir göreve ilişkin eyleme geçip geçmemesini ve bu eyleme ilişkin devamlılığını, eylem ile ilgili güdülenmesini ve tüm bunların bir araya gelmesiyle oluşan performans kavramını etkiler. Sonuç olarak öz yeterlilik performansın sergilenmesine ve artırılmasına katkı sağlamaktadır (Kotaman, 2008).

Yaşanan salgın sonucu eğitimde yaşanan değişimlerin ve online eğitimin öğrencileri ve öğrencilerin öz yeterlilik algılarıyla performanslarını etkilediği ileri sürülebilmektedir. Öğrencilerin öğrenme isteklerini ve motivasyonlarını önemli ölçüde etkileyen öz yeterlilik algıları (Yıldız ve Seferoğlu, 2020) öğrencilerin performansları üzerinde etkiye sahip olabilmektedir. Yüksek öz yeterlilik algısına sahip öğrencilerin, zorluklar karşısında diğer öğrencilere göre olumsuz duygusal tepkiler gösterme olasılıkları azalmakta ve çalışma sürelerini artırarak daha yüksek bir performansa sahip

olabildikleri görülmektedir. Neticede sahip olunan öz yeterlilik ile performans arasındaki ilişki göz önüne alındığında (Stajkovic ve Luthans, 1998; Chen vd., 2002; Gist vd., 1989) öğrencilerdeki yüksek öz yeterlilik algısının öğrencileri daha yüksek oranda motive ettiği söylenebilmektedir. Dolayısıyla öz yeterliliğin öğrenmeyi ve nihayetinde performansını etkileyebilen ve değiştirebilen önemli bir değişken olduğu ileri sürülebilmektedir (Pajares ve Cheong, 2003; Schunk, 2009).

Kavramsal çerçeve ve literatür araştırmalarından hareketle yaşanan pandemi sürecinin eğitim sistemi üzerindeki etkilerini ortaya koymak adına ele alınan bu çalışmada “*pandemi, online eğitim alan öğrencilerin performans ve özyeterlilik düzeylerini etkiledi mi?*” sorusuna cevap bulabilmektedir.

Bu düşüncelerden hareketle çalışmada amaca ulaşmak amacıyla test edilecek hipotezler şunlar olacaktır:

H₁: Online eğitim sistemi öğrencilerin özyeterlilik düzeyini olumlu etkilemektedir.

H₂: Online eğitim sisteminin öğrencilerin performans düzeyleri üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir.

2. YÖNTEM

Bu bölüm içerisinde öncelikle araştırmanın örnekleme, veri toplama aracının geliştirilmesi, veri toplama süreci, anket sorularının niteliği hakkında bilgiler sunulmuş, son olarak araştırmada kullanılan istatistiksel yöntemler açıklanmıştır.

2.1 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Çalışmada temel amaç yaşanan pandemi süreci nedeniyle birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde uygulanan online eğitimin sürecinin öğrencilerin özyeterlilik ve performans düzeyleri üzerindeki etkisini ortaya koymaktır. Birçok ülkede uygun sektörlerin özellikle maliyet odaklı hareket ederek uygulamış oldukları uzaktan/evden çalışma süreci ile ilgili çalışmaların yapıldığına dair alan yazında bilgiler yer almaktadır. Ancak ülke genelinde eğitim ve öğretim sürecine yönelik böyle bir uygulamanın ilk kez uygulanıyor olması çalışmayı bu yönde önemli kılmaktadır.

2.2. Araştırmanın Örnekleme

Kesitsel olarak hazırlanan bu araştırmada veriler, Şubat 2021- Mart 2021 tarihleri arasında Kafkas Üniversitesine bağlı bir Meslek Yüksekokulu'nda eğitim görmekte olan 584 öğrenciden anket tekniği kullanılmış ve veriler pandemi süreci nedeniyle Google Forms üzerinden online olarak elde edilmiştir. Araştırmaya katılan kişilerin seçilmesinde kolayda örnekleme yöntemi esas alınmıştır. Mevcut araştırmanın sadece Kars ilinde yer alan Kafkas Üniversitesine bağlı bir Meslek Yüksekokulu'nda yapılması araştırmanın kısıtını oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, araştırma sonuçlarının benzer örnekleme oluşturan popülasyonlara genellenebileceği belirtilebilir. Araştırmada kabul edilebilir maksimum hata düzeyi ± 0.05 olarak referans alınmıştır. Bu düzeyin belirlenmesi ile birlikte anakütle parametresinin gerçek değerinin örneklemden hesaplanan değerden en fazla ± 0.05 düzeyinde bir sapma göstereceği sonucuna ulaşılmaktadır. İlaveten, sosyal bilimler alanında yaygın olarak kullanılan güven düzeyi mevcut çalışmada da uygulanmış ve bu düzey 0.95 olarak belirtilmiştir.

Bu bilgiler ışığında örneklem hacminin hesaplanabilmesi amacıyla aşağıdaki formülden yararlanılmıştır (Sancar, 2012):

$$n = \frac{N.P.Q.Z^2}{(N-1)d^2 + PQZ^2} \implies n = \frac{584*0,5*0,5*1,96*1,96}{(584-1)(0,05)^2 + 0,5*0,5*1,96^2} = 232$$

Çalışmaya 2020-2021 bahar döneminde, online eğitim görmüş toplam 400 önlisans öğrencisi katılım sağlamıştır. Dolayısıyla, çalışmada mevcut örnekleme temsil edecek minimum katılımcı sayısına ulaşılmış olduğu belirtilebilir.

2.3. Veri Toplama Araçları ve Süreci

Bu araştırmada, temelde nicel verilere dayalı araştırma ve ölçme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak birincil verilerin toplanmasında nicel veri toplama tekniklerinden biri olan anket tekniği kullanılmıştır. Çalışmada online eğitim (uzaktan eğitim) alan öğrenciler için oluşturulmuş olan anket dört bölüm içermektedir. İlk bölümde ilgili meslek yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin demografik özelliklerini (öğrencilerinin yaşları, cinsiyetleri, hangi sınıfta öğrenim gördükleri, yaşadıkları şehir gibi) ölçmeye yönelik sorular bulunmaktadır. Araştırmanın ikinci bölümünde performans ölçeği yer almaktadır. Performans ölçeği Özses vd. (2021) tarafından geliştirilmiştir. Sözü edilen ölçek; online eğitim performansını ölçmeye yönelik beşli Likert şeklinde hazırlanmış, tek boyut ve toplam 14 ifadeden oluşmaktadır. Öğrencilerin öz yeterlilik algılarının ölçülmesi için Yıldız (2015) tarafından geliştirilerek çalışmada kullanılmış olduğu tek boyut ve yedi ifadeden oluşan ölçekten yararlanılmıştır. Anketin son bölümünde ise Ng (2012) tarafından geliştirilen ve alan yazına Hamutoğlu vd., (2017) tarafından uyarlanan “Online Eğitim Ölçeği” kullanılmıştır. Sözü edilen ölçek beşli Likert şeklinde hazırlanmış, 4 boyut (Teknik, Tutum, Bilişsel, Sosyal) ve 14 ifadeden oluşmaktadır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirlik düzeylerinin tespit edilmesi amacıyla sosyal bilimler disiplinde yoğun bir şekilde kullanılan ve ölçeklerde yer alan ifadelerin içsel tutarlılığının sınanmasında en çok başvurulan yöntem olan Cronbach’s Alfa değeri referans alınmıştır. Cronbach’s Alpha değeri 0 ile 1 arasında yer almaktadır ve bu değer 1’e yaklaşması araştırmalarda kullanılan ölçeğin güvenilirliğinin artması anlamına gelmektedir. Sosyal bilimler disiplinde kullanılan ölçeklerin Cronbach’s Alpha değerinin 0.60 seviyesinin üstünde olması ölçeğin “güvenilir” olduğunu göstermektedir (Ursachi vd., 2015).

Mevcut araştırmada, güvenilirlik analizlerinin gerçekleştirilmesinin akabinde, kullanılan ölçeklerin ölçülmesi istenen bir özelliği ölçme gücünü gösteren geçerlik analizlerine (Bademci, 2019: 374) başvurulmuştur. Araştırmada faktör analizinden faydalanılarak, temel bileşenler yöntemi ve Varimax rotasyonunun kullanılması ile birlikte her bir ölçeğin faktör yapıları ayrı ayrı analiz edilmiştir. Ölçeklerin, faktör analizine yönelik uygunluğunun tespit edilmesi amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin Testi (KMO) ve Barlett Küresellik Testi’nin (Barlett’s Test o Sphericity) bulguları referans alınmıştır. Açıklayıcı faktör analizi aracılığı ile faktörlerine ayrılan yapıların bir araya gelerek oluşturduğu

ölçeklerin açıklayıcı faktör analizinde keşfedilen yapıya uyup uymadığını tespit etmek amacıyla AMOS istatistiki analiz yazılım programı ile doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Çalışmada doğrulayıcı faktör analizine yönelik değerlendirmede baz alınan uyum indeks değer aralıkları Tablo 1’de verilmiş olup, değerlendirmeler bu aralıklar dahilinde ele alınarak yorumlanmıştır (Kline, 2016).

Tablo-1: Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçlarına Ait Standart Uyum İndeks Değerleri

İndeksler	Referans Değeri	
	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum
CMIN/DF	$0 < \chi^2/sd \leq 3$	$3 < \chi^2/sd \leq 5$
TLI	$,95 < TLI \leq 1$	$,90 < TLI \leq ,94$
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq ,05$	$,05 \leq RMSEA \leq ,08$
CFI	$,95 < CFI \leq 1$	$,90 < CFI \leq ,94$
GFI	$,95 < GFI \leq 1$	$,90 < GFI \leq ,94$

Veri analizinin son aşamasında ise, online eğitimin öğrencilerin özyeterlilik ve performansı üzerindeki etkisini test etmek amacıyla yol (path) analizi yapılmış ve bu sonuçlar uyum iyiliği değerleri referans alınarak yorumlanmıştır.

Tablo-2: Çalışmaya Katılan Ön lisans Öğrencilerinin Demografik Bilgileri

Demografik Değişkenler	N	%	
Cinsiyet	Erkek	110	27,5
	Kadın	290	72,5
Medeni durum	Evli	33	8,3
	Bekar	367	91,8
Sınıf	1	167	41,8
	2	233	58,3
Kullanılan Araç	Cep telefonu	204	51,0
	Dizüstü bilgisayar	157	39,3
	Masaüstü Bilgisayar	25	6,3
	Tablet	14	3,5
Toplam	400	100,0	

Araştırmaya katılan katılımcıların büyük çoğunluğunu kadın öğrenciler (%72,5), medeni durum bakımından 91,8’inin bekâr, öğrenim görmekte oldukları sınıf bakımından ikinci sınıf öğrencisi (%58,3) ve online eğitim sürecinde yoğun olarak kullandıkları teknolojik aracın cep telefonu (%51,0) olduğu belirlenmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Ölçeklerin Geçerlik ve Güvenirliğine İlişkin Bulgular

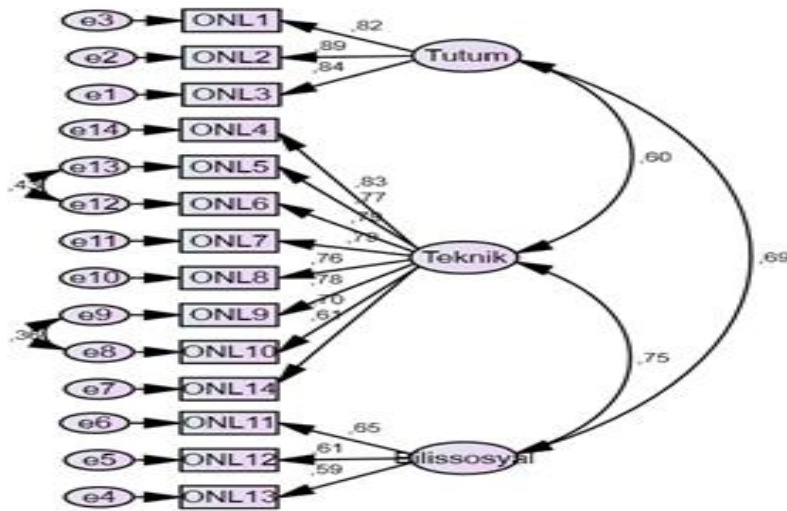
Online Eğitim Ölçeğine Ait Geçerlilik ve Güvenirlik Bulguları: Mevcut çalışmada kullanılan “Online Eğitim” ölçeğinin faktör yapısının keşfedilmesi amacıyla açımlayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Online Eğitim ölçeği için KMO testine ait sonucun 0.700’ün üzerinde olması ve Barlett Küresellik Testi’ne ait sonucun anlamlı çıkması açıklayıcı faktör analizinin yapılabirliğini göstermektedir (Atalay vd., 2022). Online Eğitim ölçeği 3 boyuttan ve 14 maddeden oluşmaktadır. Yapılan faktör analizi

sonucunda, orijinal ölçekte olduğu gibi bu araştırmadaki ölçeğin de 3 boyuttan oluştuğu ve ölçekteki 14 maddenin (ifadenin) her birinin kendi boyutu altında toplandığı görülmüştür. Ölçekte bulunan tüm maddelerin faktör yük değerleri 0.400 değerinin üzerinde olduğu görülmektedir. Tüm maddeler, atandıkları boyutlarda yüksek yük değerlerine sahiptir. Online Eğitim ölçeği genel olarak %91,9 düzeyinde güvenilirliğe sahiptir. Alt boyutlar açısından incelendiğinde ise, teknik boyutun %91,5; tutum boyutunun %88,6 ve bilişsel/sosyal boyutun ise %64,7 düzeyinde güvenilirliğe sahip olduğu görülmüştür. Tüm bu bulgulardan hareketle, Online Eğitim ölçeğinin geçerli olduğu ve bu ölçeğe yönelik çalışma bulgularının güvenilir olduğu sonucuna varılabilir. “Online Eğitim” ölçeğinin ölçek yapıları, maddelerin atanmış olduğu faktörler, her bir maddenin faktör yükleri ve Cronbach’s Alpha değerleri Tablo 3’te sunulmaktadır.

Tablo-3: Online Eğitim Ölçeğine Ait Açıklayıcı Faktör Analizi

Değişkenler	Ölçek Maddeleri	Faktör Yükleri	Boyutlar	Cronbach Alpha	KMO / Barlett Küresellik Testi (p)
ONLINE EĞİTİM	ONL9	,805	Teknik	0,915	0,925 / 3269,872 p<0.001
	ONL6	,803			
	ONL4	,794			
	ONL10	,775			
	ONL5	,774			
	ONL7	,749			
	ONL8	,732			
	ONL14	,624	Tutum	0,886	
	ONL1	,723			
	ONL2	,672			
	ONL3	,651			
	ONL11	,604			
	ONL13	,561			
ONL12	,532	Bilişsel/Sosyal	0,647		

Açıklayıcı faktör analizinin akabinde, Online Eğitim ölçeğine ait faktör yapısının toplanan veriler ile doğrulanması amacıyla doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir (Bryne, 2016). Doğrulayıcı faktör analizinin uygulanması sonucunda, hiçbir maddenin 0.500 katsayısının altındaki bir düzeyde bir faktöre atanmadığı gözlemlenmiştir. Dolayısıyla, tüm maddeler, atandıkları boyutlarda yüksek yük değerlerine sahiptir. Bu bilgiler ışığında, Online Eğitim ölçeği için doğrulayıcı faktör analizine ait sonuçlar Şekil 1’de gösterilmektedir.

Şekil 1: Online Eğitim Ölçeğine Yönelik Doğrulayıcı Faktör Analizi

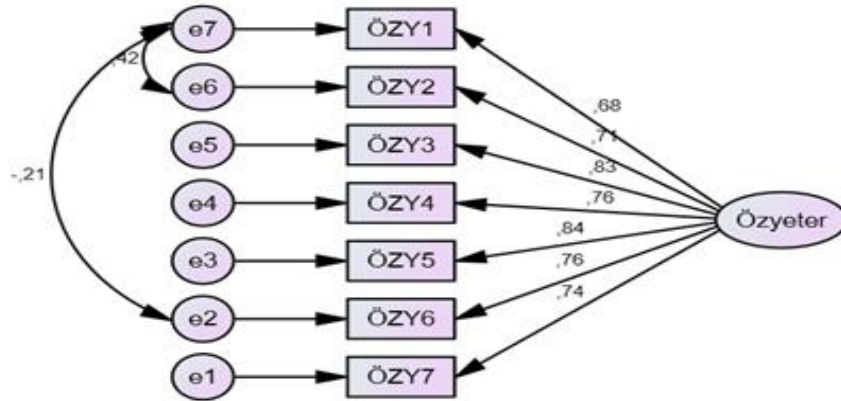
Doğrulayıcı faktör analizinin gerçekleştirilmesinin akabinde, ilgili maddeler kendi faktörlerine yüklendikten sonra elde edilen uyum iyiliği indeks değerleri incelendiğinde χ^2/df : 2.39; RMSEA: 0,067; TLI: 0,961; CFI: 0,969; GFI:0,943; AGFI: 0,916 aralığında ve alan yazında kabul edilebilir eşik değerler içinde olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuçlar Online Eğitim ölçeğine yönelik modelin kabul edilebilir olduğunu göstermektedir.

Öz Yeterlilik Ölçeğine Ait Geçerlilik ve Güvenilirlik Bulguları: Mevcut çalışmada kullanılan “Özyeterlilik” ölçeğinin faktör yapısının keşfedilmesi amacıyla açımlayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Özyeterlilik ölçeği için KMO testine ait sonucun 0.700’ün üzerinde olması ve Barlett Küresellik Testi’ne ait sonucun anlamlı çıkması açıklayıcı faktör analizinin yapılabiliğini göstermektedir (Atalay vd., 2022). Özyeterlilik ölçeği tek boyuttan ve 7 maddeden oluşmaktadır. Yapılan faktör analizi sonucunda, tıpkı orijinal ölçekte olduğu gibi bu araştırmadaki ölçeğin de tek boyuttan oluştuğu ve ölçekteki 7 maddenin her birinin kendi boyutu altında toplandığı tespit edilmiştir. Ölçekte bulunan tüm maddelerin faktör yük değerleri 0.400 değerinin üzerinde olduğu görülmektedir. Tüm maddeler, atandıkları boyutlarda yüksek yük değerlerine sahiptir. Özyeterlilik ölçeği genel olarak %90,5 düzeyinde güvenilirliğe sahiptir. Tüm bu bulgulardan hareketle, Online Eğitim ölçeğinin geçerli olduğu ve bu ölçeğe yönelik çalışma bulgularının güvenilir olduğu sonucuna varılabilir. “Özyeterlilik” ölçeğinin ölçek yapıları, maddelerin atanmış olduğu faktörler, her bir maddenin faktör yükleri ve Cronbach’s Alpha değerleri Tablo 4’te sunulmaktadır.

Tablo-4: Öz Yeterlilik Ölçeğine Ait Açımlayıcı Faktör Analizi

Değişkenler	Ölçek Maddeleri	Faktör Yükleri	Boyutlar	Cronbach Alpha	KMO/Barlett Küresellik Testi (p)
ÖZYETERLİLİK	ÖZY3	,853	Tek Boyut	0,905	,898 / 1629,024 p<0.001
	ÖZY5	,849			
	ÖZY2	,795			
	ÖZY4	,792			
	ÖZY7	,777			
	ÖZY6	,773			
	ÖZY1	,758			

Açımlayıcı faktör analizinin akabinde, Özyeterlilik ölçeğine ait faktör yapısının toplanan veriler ile doğrulanması amacıyla doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir (Bryne, 2016). Doğrulayıcı faktör analizinin uygulanması sonucunda, hiçbir maddenin 0.500 katsayısının altındaki bir düzeyde bir faktöre atanmadığı gözlemlenmiştir. Dolayısıyla, tüm maddeler, atandıkları boyutlarda yüksek yük değerlerine sahiptir. Bu bilgiler ışığında, Özyeterlilik ölçeği için doğrulayıcı faktör analizine ait sonuçlar Şekil 2’de gösterilmektedir.

Şekil 2: Özyeterlilik ölçeğine yönelik doğrulayıcı faktör analizi

Doğrulayıcı faktör analizinin gerçekleştirilmesinin akabinde, ilgili maddeler kendi faktörlerine yüklendikten sonra elde edilen uyum iyiliği indeks değerleri incelendiğinde χ^2/df : 2.80; RMSEA: 0,067; TLI: 0,977; CFI: 0,987; GFI:0,976; AGFI: 0,944 aralığında olduğu ve alan yazında kabul edilebilir eşik değerler içinde olduğu tespit edilmiştir. Bu bilgiler ışığında, Özyeterlilik ölçeğine yönelik modelin kabul edilebilir olduğu söylenebilir

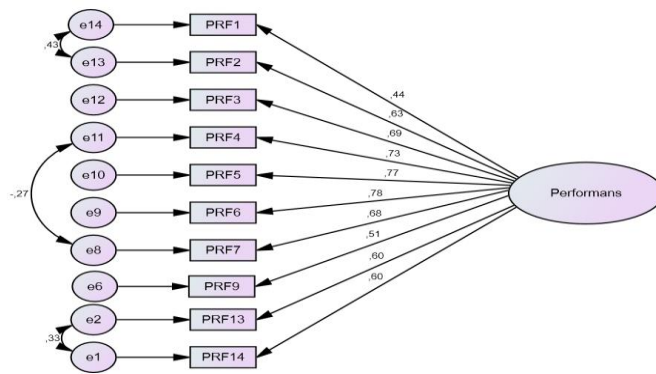
Performans Ölçeğine Ait Geçerlilik ve Güvenilirlik Bulguları: Mevcut çalışmada kullanılan “Performans” ölçeğinin faktör yapısının keşfedilmesi amacıyla açımlayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Performans ölçeği için KMO testine ait sonucun 0.700’ün üzerinde olması ve Barlett Küresellik Testi’ne ait sonucun anlamlı çıkması açımlayıcı faktör analizinin yapılabiliğini göstermektedir (Atalay vd., 2022). Performans ölçeği tek boyuttan ve 14 maddeden oluşmaktadır. Tek boyut ve 14 maddeden oluşan performans ölçeğine uygulanan açımlayıcı faktör analizi sonucunda,

PRF8, PRF11, PRF12 nolu maddelerin faktör yük değerleri 0,400'ün altında olduğu için ilgili maddeler yapıdan çıkarılmıştır. Sonuç olarak, ölçekte bulunan tüm maddelerin faktör yük değerleri 0.400 değerinin üzerinde olduğu görülmektedir. Tüm maddeler, atandıkları boyutlarda yüksek yük değerlerine sahiptir. Özyeterlilik ölçeği genel olarak %89,2 düzeyinde güvenilirliğe sahiptir. Tüm bu bulgulardan hareketle, Performans ölçeğinin geçerli olduğu ve bu ölçeğe yönelik çalışma bulgularının güvenilir olduğu sonucuna varılabilir. “Performans” ölçeğinin ölçek yapıları, maddelerin atanmış olduğu faktörler, her bir maddenin faktör yükleri ve Cronbach's Alpha değerleri Tablo 5'te sunulmaktadır.

Tablo-5: Performans ölçeğine ait açımlayıcı faktör analizi

Değişkenler	Ölçek Maddeleri	Faktör Yükleri	Boyutlar	Cronbach Alpha	KMO / Barlett Küresellik Testi (p)
PERFORMANS	PRF6	,783	Tek Boyut	0,892	,908 / 1904,645 p<0.001
	PRF5	,766			
	PRF10	,754			
	PRF3	,739			
	PRF4	,708			
	PRF2	,704			
	PRF7	,701			
	PRF14	,698			
	PRF13	,681			
	PRF9	,578			
	PRF1	,526			

Açımlayıcı faktör analizinin akabinde, Performans ölçeğine ait faktör yapısının toplanan veriler ile doğrulanması amacıyla doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir (Bryne, 2016). Doğrulayıcı faktör analizinin uygulanması sonucunda, hiçbir maddenin 0.500 katsayısının altındaki bir düzeyde bir faktöre atanmadığı gözlemlenmiştir. Dolayısıyla, tüm maddeler, atandıkları boyutlarda yüksek yük değerlerine sahiptir. Bu bilgiler ışığında, Performans ölçeği için doğrulayıcı faktör analizine ait sonuçlar Şekil 3'te gösterilmektedir.

Şekil 3: Performans ölçeğine ilişkin doğrulayıcı faktör analizi

Doğrulamalı faktör analizinin gerçekleştirilmesinin akabinde, ilgili maddeler kendi faktörlerine yüklendikten sonra elde edilen uyum iyiliği indeks değerlerinin χ^2/df : 2.71; RMSEA: 0,066; TLI: 0,952; CFI: 0,966; GFI:0,957; AGFI: 0,927 aralığında yer alarak alan yazında kabul edilebilir eşik değerler içinde olduğu tespit edilmiştir. Bu bilgiler ışığında, Performans ölçeğine yönelik modelin kabul edilebilir olduğu söylenebilir.

3.2. Değişkenler Arasındaki İlişkilerin Tespitine Yönelik Korelasyon Analizi

Mevcut çalışmada online eğitim, özyeterlilik ve performans boyutları arasındaki ilişkilerin tespit edilmesi amacıyla pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

Tablo-6: Online Eğitim, Öz Yeterlilik, Performans ile Alt Boyutlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Korelasyon Analizi

Boyutlar	1	2	3	4	5	6
1-Online Eğitim	1					
2- Tutum	,774**	1				
3- Bilişsel / Sosyal	,768**	,530**	1			
4- Teknik	,937**	,564**	,595**	1		
5- Performans	,603**	,665**	,503**	,458**	1	
6- Özyeterlilik	,782**	,574**	,583**	,753**	,579**	1

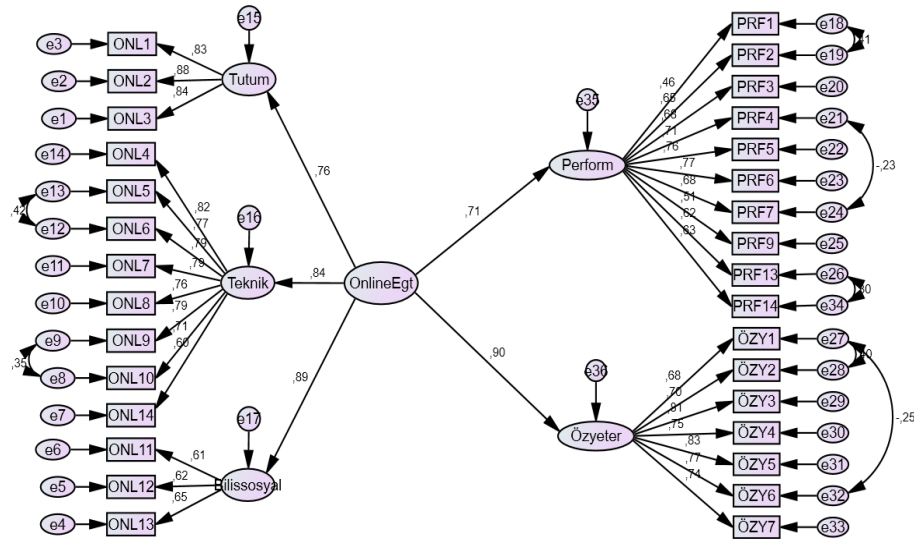
** Korelasyon katsayısı % 1 seviyesinde anlamlıdır.

Tablo 6'da görüldüğü üzere, online eğitim genel boyutu ile performans ve özyeterlilik boyutu arasında sırasıyla %60 ve %78 olmak üzere orta ve yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir. Online eğitimin alt boyutları ile diğer değişkenler arasındaki ilişkilere bakıldığında, tutum boyutunun performans ve özyeterlilik boyutu ile sırasıyla %67 ve %57 oranında orta düzeyde, bilişsel/sosyal boyutunun performans ve özyeterlilik boyutu ile sırasıyla %50 ve %58, son boyut olan teknik boyutunun performans ve özyeterlilik boyutu ile sırasıyla %46 ve %75 olmak üzere orta ve yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre, online eğitim uygulamaları ile öğrencilerin performans ve özyeterlilik düzeyleri arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Bulgulara göre, online eğitimin yaygınlaşması ile birlikte öğrencilerin performans ve özyeterlilik düzeylerinde artışların yaşanacağı öngörülebilmektedir.

3.3. Değişkenlere Ait Yapısal Eşitlik Modelinin Analizi

Hipotez Analizleri

Mevcut çalışmada, hipotezlerin test edilmesi ve korelasyon analizleri bulgularına bağlı olarak değişkenler arasındaki etki düzeyinin tespit edilebilmesi amacıyla yapısal eşitlik modelinden faydalanılmıştır. Bu doğrultuda, daha önceden de belirtildiği üzere, araştırmacının yapısal modelinin test edilmesi amacıyla AMOS programı kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki etki düzeyini gösteren Path (Yol) modeli Şekil 4'te sunulmuştur.

Şekil 4: Araştırma modelinin path (yol) analizi

Yol (path) analizinin gerçekleştirilmesinin akabinde, elde edilen uyum iyiliği indeks değerlerinin alanyazında kabul edilebilir eşik değerler içinde olduğu tespit edilmiştir. Bu bilgiler ışığında, araştırma modelinin kabul edilebilir olduğu söylenebilir (Kline, 2016; Atalay vd., 2022). Araştırma modeline ilişkin uyum iyiliği indeks değerlerine ait sonuçlar Tablo 7’de sunulmaktadır.

Tablo- 7: Araştırma modeline ilişkin uyum iyiliği indeks değerleri

İndeksler	Referans Değeri	Model Değeri
CMIN/DF	$0 < x^2/sd \leq 5$	2,633
CFI	$\geq ,90$	0,908
TLI	$\geq ,90$	0,90
AGFI	$\geq ,90$	0,892
GFI	$\geq ,90$	0,901
RMSEA	$,05 < X \leq ,08$	0,064

Online eğitim uygulamalarının öğrencilerin özyeterliliği ve performansı üzerindeki etkisinin incelendiği araştırma modeline yönelik analiz sonucunda, online eğitim uygulamalarının özyeterlilik ve performans üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Analiz bulgularına göre, online eğitim uygulamalarındaki yoğunluğunda 1 birimlik artışın öğrencilerin özyeterlilik düzeylerini 0,90 birim artırdığı ve performans düzeylerini de 0,71 birim artırdığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuçlara göre online eğitim uygulamalarının öğrencilerin özyeterlilik ve performans düzeylerini artırdığı sonucuna varılabilmektedir. Dolayısıyla çalışmanın ana amacına yönelik olarak test edilmek üzere hazırlanmış olan H_1 ve H_2 hipotezleri kabul edilmiştir. Tablo 8’de yol modeline ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo- 8: Online Eğitim Uygulamaları, Özyeterlilik ve Performans Model Değişkenlerine Yönelik Etki Düzeyleri

Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken	Etki Büyüklüğü (β)	p
Online Eğitim	Özyeterlilik	0,90	0,000*
Online Eğitim	Performans	0,71	0,000*

SONUÇ

Aralık 2019’da Çin’in Hubei Eyaleti,Wuhan şehrinden tüm dünyaya yayılan ve çok kısa bir süre içerisinde küresel ölçekte birçok alanda değişimin yaşanmasına neden olan COVID-19 pandemisinin etkili olduğu en önemli alanlardan biri şüphesiz eğitim-öğretim olmuştur. Uygun olan sektörlerin genel olarak maliyetlerini düşürmek ve personelin çalışma koşullarını daha iyi bir düzeye taşımak adına başvurmuş olduğu bu süreç, gün geçtikçe her alanda düşünölmeye ve uygulanmaya başlanmıştır. Ülkemizin de içerisinde yer aldığı ve etkilendiği pandemi sürecinin yaratmış olduğu etkilerini özellikle eğitim alanında en az düzeye indirmek ve yavaşlatmak adına ilgili kurumlar yüz yüze eğitim yerine online eğitime geçiş yaparak mevcut sürecin devam etmesine olanak sağlamışlardır. İlgili alanda pek de alışık olmadığımız bu süreç hem öğrenciler hem de akademik camiada bazı kesimler tarafından olumlu karşılanırken diğer bazı kesimlerce eleştiri konusu olmuştur. Özellikle eleştiri sürecinde öğrencilerin sosyalleşme, derslere katılamama, internet ve ders materyalleri vs. gibi hususlar ön plana çıkarken; derslerin kayıt altına alınarak sonradan izlenebilmesi, devam konusunda zorunluluğun olmaması, sınavların online şeklinde yapılması gibi durumlar da olumlu yönler olarak ön plana çıkmaktadır. Bütün bu unsurlar baz alındığında bu süreci yaşayan öğrencilerin süreç içerisindeki özyeterlilik ve performans düzeylerinin ne şekilde etkilendiğine yönelik sonuçları ortaya koymak adına bu çalışma ele alınmıştır.

Çalışmada öncelikli olarak değişkenler arasındaki ilişki düzeyleri ele alınmış ve pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz bulgularına göre online eğitim ile özyeterlilik arasında pozitif yönlü ve orta, performans ile arasında yine pozitif yönlü ve yüksek düzeyde bir ilişkinin olduğu görölmektedir. Çalışmanın amacına yönelik hazırlanmış hipotezlerin test edilmesi için AMOS programı uygulanmıştır. Analiz bulgularına göre online eğitim sisteminin öğrencilerin özyeterlilik düzeyinde 0,90, performansta da 0,70 gibi yüksek bir oranda etkili olduğu görölmüştür. Bu sonuçlar araştırma sorusunun cevabını ve ileri sürölen H_1 ve H_2 hipotezlerinin kabul edildiğini göstermektedir.

Ortaya çıkan bu sonuçlarda online eğitim alan öğrencilerin 2000 ve üstü doğum yıllarına sahip milenyum başka bir ifade ile Z kuşağı olarak ifade edilen kesimde bulunması, teknolojik aletleri etkin kullanmaları ve teknolojik gelişmelere rahat uyum sağlamalarının özyeterliliklerinde etkili olduğu düşünölmektedir. Ayrıca bu yüksek özyeterlilik düzeyi ve teknolojik aletlere olan hakimiyet durumu gerek konulara yönelik ek araştırmalar gerekse ilgili akademisyenlerin derslere yönelik vermiş olduğu araştırma ödevleri ve öğrencilerin özellikle online sınavlardaki iç girişimcilik becerileri yüksek performans göstermelerinde etkili olduğu söylenebilir.

Her tehdit beraberinde fırsatlar da yaratmaktadır. Yaşanan pandemi sürecinin yaratmış olduğu etkiler bütün dünya başta olmak üzere özellikle ülkemiz içerisinde de ele alınarak değerlendirilmektedir. Gelişen ve sürekli olarak değişime maruz kalan dünyamız, özellikle Endüstri 4.0 ve Toplum 5.0 gibi bilgi ve iletişim dönemini yaşamaktadır. Dijitalleşme ile ilgili bu gelişmeler gerek işletmelerin mal ve hizmet üretmelerinde gerekse insanların bundan sonraki yaşamlarının vazgeçilmez bir aracı olacaktır. Özellikle bu durumun yaratmış olduğu küresel rekabet durumu birçok kurumun özellikle dijital platformu kullanarak maliyetlerini düşürmek ve çalışanlarına daha ideal çalışma olanakları sağlamak adına online / uzaktan çalışma olanakları sağladığı görülmektedir. Sürecin bu yöne doğru gitme eğilimi göstermesi bu konu ile ilgili geçmiş dönemde rastlanılan eksikliklerin giderilmesini ve geleceğe yönelik tedbirlerin alınmasını zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyla yaşanan Covid-19 pandemi sürecinin etkisini yitirmiş olması başka pandemilerin veya benzer olayların tekrarının yaşanmayacağı anlamına gelmeyecektir.

Her çalışmada olduğu gibi bu çalışmada da belirli kısıtlar bulunmaktadır. Çalışmada elde edilen verilerin anket tekniği kullanılarak elde edilmesi çalışmaya katılanların algı düzeylerini ve mevcut durumlarını ölçmeye çalışırken gerçek davranışlarını gözlemlememektedir. Ayrıca seçilen örneklemin bir devlet üniversitesine bağlı meslek yüksekokulundaki öğrencileri kapsıyor olması diğer bir kısıt olarak ifade edilebilir. Bu nedenle gelecek çalışmalarda konuya yönelik farklı sektörlerde farklı katılımcı gruplarının seçilmesi ve yine veri toplama aşamasında farklı yöntem ve tekniklerin kullanılması araştırma ile ilgili daha farklı sonuçlar elde edilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akyol, C. (2020). Turizm ön lisans öğrencilerinin Covid-19 pandemisi sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik görüşleri. *Studies in Educational Research and Development*, 4 (2), 65-82.
- Altıparmak, M., Kurt, İ. D., ve Kapıdere, M. (2011). E-öğrenme ve uzaktan eğitimde açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri. *XI. Akademik Bilişim Kongresi*. 319-327. 2-4 Şubat, 2011. Malatya
- Arseven, A. (2016). Öz Yeterlilik: Bir Kavram Analizi. *Electronic Turkish Studies*, 11(19), 63-80.
- Basım H. N., Korkmazıyürek H., ve Tokat A. O. (2008). "Çalışanların öz yeterlilik algılamasının yenilikçilik ve risk alma üzerine etkisi: kamu sektöründe bir araştırma", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19. 101-119.
- Baggerly, J. ve Osborn, D. (2006). School counselor's satisfaction and commitment: correlates and predictors. *Professional School Counseling*, 9 (3) 197- 205.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191.
- Bandura, A. (1989). Human agency in social cognitive theory. *American Psychologist*, 44(9), 1175-1184.
- Bandura, A. (1999). Social cognitive theory: An agentic perspective. *Asian Journal of Social Psychology*, 2(1), 21-41.
- Bandura, A. (2000). *Cultivate self-efficacy for personal and organizational effectiveness*. E.A.Locke (Ed.), *Handbook of Principles Of Organizational Behavior*, Oxford: Blackwell Publishing, 120-135.
- Can, E. (2020b). "Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye'de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları". *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6, 11-53.
- Cucinotta, D. ve Vanelli, M. (2020). WHO declares COVID-19 a pandemic. *Acta Biomedica*, 91(1), 157-160.
- Chen, G., Bliese, P. D., Payne, S. C., Zaccaro, S. J., Simsarian Webber, S., Mathieu, J. E., ve Born, D. H. (2002). Simultaneous examination of the antecedents and consequences of efficacy beliefs at multiple levels of analysis. *Human Performance*, 15(4), 381-409.

- Çakın, M. ve Külekçi Akyavuz, E. (2020). Covid-19 süreci ve eğitime yansımaları: öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences And Education Research*, 6 (2), 165-186
- Çetin Fatih, (2011). “Örgüt içi girişimcilikte öz yeterlilik algısı ve kontrol odağının rolü”, *Business and Economics Research Journal*, 3: 69,85.
- Daniel, J. (2020). Education and the COVID-19 pandemic. *Prospects*, 49(1), 91-96.
- Dikmen, S., ve Bahçeci, F. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitime yönelik stratejileri: Fırat Üniversitesi örneği. *Turkish Journal of Educational Studies*, 7(2), 78-98.
- ERG. (2019). *Eğitimin yönetimi ve finansmanı*. İstanbul: Eğitim reformu girişimi.
- Ezginci, Y. (2020). Pandemi sürecinde online anket uygulaması. *Konya Mühendislik Bilimleri Dergisi*, (8) Özel Sayı, 53-61.
- Gist, M. E., Schwoerer, C.E. ve Rosen, B. (1989). Effects of alternative training methods on self-efficacy and performance in computer software training. *Journal of Applied Psychology*, 74, 6, 884–891.
- Hamutoğlu, N. B., Canan Güngören, Ö., Kaya Uyanık, G. & Gür Erdoğan, D. (2017). Dijital Okuryazarlık Ölçeği: Türkçe 'ye Uyarlama Çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 18 (1), 408-429 . DOI: 10.12984/eegefd.295306
- Gülнар, B. (2008). “Bilgisayar ve internet destekli uzaktan eğitim programlarının tasarım, geliştirme ve değerlendirme aşamaları (SUZEP Örneği)”. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19: 259-271.
- Kline, R. B. (2016). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (4th ed.). New York, NY: The Guilford Press.
- Kotaman, H. (2008). “Özyeterlilik inancı ve öğrenme performansının geliştirilmesine ilişkin yazın taraması”. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1): 111-133.
- Ng, W. (2012). Can we teach digital natives digital literacy?. *Computers & Education*, 59(3), 1065-1078.
- Pajares, F., ve Cheong, Y. F. (2003). Achievement goal orientations in writing: A developmental perspective. *International Journal of Educational Research*, 39(4-5), 437-455.
- Sancar, A. (2012). *Personel güçlendirme algısı ile dönüştürücü liderlik arasındaki ilişkiler: kamu kuruluşunda bir araştırma*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Stajkovic, A.D. ve Luthans, F. (1998). Self-Efficacy and work-related performance: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 124, 2, 240–261.
- Schunk, D. H. (2009). *Öğrenme teorileri: Eğitimsel bir bakışla*. (çev.) Muzaffer Şahin, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özses, M., Dinçer D'alessandro, H., Özbal Batuk, M., & Sennaroğlu, G. (2021). COVID-19 pandemisinde odyoloji öğrencilerinin uzaktan eğitim hakkındaki görüşleri: Hacettepe Üniversitesi deneyimi. *Turkish Journal of Audiology & Hearing Research (TJAHR)*, 4(1).
- Telli, S. G., ve Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.
- Sağlık Bakanlığı. (2020). COVID-19 (SARS-CoV-2 Enfeksiyonu) Rehberi. https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/depo/rehberler/COVID-19_Rehberi.pdf (Erişim Tarihi: 02 Mayıs 202)
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2020, 3 19). T.C Millî Eğitim Bakanlığı
- WHO. (2020a). Rolling updates on coronavirus disease (COVID-19). <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/events-as-they-happen> (Erişim Tarihi: 6 Mayıs 2020).
- WHO. (2020b). Q&A on coronaviruses (COVID-19). <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/question-and-answers-hub/q-a-detail/q-a-coronaviruses> (Erişim Tarihi: 3 Mayıs 2020).
- United Nations Conference On Trade and Development (2021). *World investment report : Investing in sustainable recovery*, United Nations, New York.
- United Nations Conference On Trade and Development (2020a). *World investment report : International production beyond the pandemic*, United Nations, Geneva.
- United Nations Conference On Trade and Development (2020b). *Policy brief: Education during COVID-19 and beyond*.
- Ursachi, G., Horodnic, I. A. & Zait, A. (2015). How Reliable are Measurement Scales? External Factors with Indirect Influence on Reliability Estimators. *Procedia Economics and Finance*, 20.

- Xu, X., Yu, C., Zhang, L., Luo, L., & Liu, J. (2020). Imaging features of 2019 novel coronavirus pneumonia. *European journal of nuclear medicine and molecular imaging*, 1-2.
- Yıldız, E., ve Seferoğlu, S. S. (2020). Uzaktan eğitim öğrencilerinin çevrim içi teknolojilere yönelik öz yeterlik algularının incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 33-46.
- Yıldız M. (2015). Uzaktan eğitim programlarında ders veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitime yönelik bilgi, inanç ve uygulamaları arasındaki ilişkiler, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZİNİ

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Kafkas Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 04.06.2022

Etik değerlendirme belge sayısı: 33

KATKI ORANI / CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA / EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR / CONTRIBUTORS*
Fikir veya Kavram / Idea or Notion	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak / Form the research hypothesis or idea	1. Yunus ZENGİN 2. Şengül DURAN
Tasarım / Design	Yöntemi, ölçeği ve deseni tasarlamak / Designing method, scale and pattern	1. Yunus ZENGİN
Veri Toplama ve İşleme / Data Collecting and Processing	Verileri toplamak, düzenlenmek ve raporlamak / Collecting, organizing and reporting data	1. Yunus ZENGİN 2. Şengül DURAN
Tartışma ve Yorum / Discussion and Interpretation	Bulguların değerlendirilmesinde ve sonuçlandırılmasında sorumluluk almak / Taking responsibility in evaluating and finalizing the findings	1. Yunus ZENGİN 2. Şengül DURAN
Literatür Taraması / Literature Review	Çalışma için gerekli literatürü taramak / Review the literature required for the study	1. Şengül DURAN

*Katkı oranlarının tümü eşit olması durumunda oranlar belirtilmeyecektir/ If the contribution rates are all equal, the rates will not be specified

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Teşekkür: -

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Acknowledgement: -